

Stigma i ghettoen

Roskilde Universitet 2017 - Den samfundsvidenskabelige Bacheloruddannelse

1. semester, Hus: 20.1

Gruppe nummer: 07

Projektvejleder: Katrine Hartmann-Petersen

Dansk projekttitel: Stigma i ghettoen

Engelsk projekttitel: Stigma in the ghetto

Antal anslag: 72326 (eksklusiv bilag)

Studerende og studienummer:

Anne Kjær Christensen – 63476

Louise Munch – 63475

Christian Rasmussen - 63905

Indhold

1.1 Problemfelt.....	3
2.1 Problemformulering	4
2.2. Arbejdsspørgsmål.....	4
3.1 Metode	5
3.2 Valg af teori.....	6
3.3. Valg af empiri	6
3.4 Projektdesign	7
4.1. Begrebsforklaring.....	9
4.2 Udsat boligområde	9
4.3 Stigma	9
4.4 Territorialt stigma	9
5.1 Ghettoen i Danmark	9
5.2 Ghattolisten komplekser	11
6.1 Teori.....	14
6.2 Erving Goffmans teorier om stigma	14
6.2.1 Social identitet	16
6.2.2 Personlig identitet.....	16
6.2.3 Jeg identitet	17
6.3 Loic Wacquants teorier om territorialt stigma.....	17
6.4.Opsamling	19
7.1 Analyse.....	20
7.2 Del 1 - De unges oplevelser med stigma	21
7.2.1 Bopælens indflyelse på stigma	23
7.3 Del 2 - Ghattolistens indflydelse på stigma	26
8.1 Diskussion	29
8.2 Del 1 - Den forsømte Ghetto	29
8.3 Del 2 - Hvilket formål har ghettolisten - og virker den?	32

9.1. Konklusion.....	35
10. Perspektivering	36
11 Litteraturliste.....	36
12. Bilag.....	38

1.1 Problemfelt

“Det er ikke gået op for politikere og journalister i Vesten, hvor stigmatiserende det er, når særlige områder bliver stemplet som farlige no-go-områder.” (Omar, 2013)

Herover ses en reaktion på den danske regerings ghettoliste, som siden 2010 hvert år bliver udarbejdet. Listen er lavet som et værktøj, så både regering og kommuner kan få et overblik over udsatte boligområder i Danmark. Er et boligområde på ghettolisten, får kommunen en række fordele. Fordelene består blandt andet i en mulig øget indflydelse på hvem der kan flytte til boligområderne, og kommunerne har muligheder for, at søge speciel økonomisk støtte.

Til trods for dette har ghettolisten, siden den blev udarbejdet i Oktober 2010 af den daværende VK-regering (Ministeriet for By, 2012), fået en del kritik.

Ghettolisten er blandt andet blevet beskyldt for, at udsætte beboerne og boligområderne for stigma (Dhon, 2013). Den er blevet kritiseret for, at små forandringer i beboersammensætningerne, kan medføre at et boligområde ikke længere er på listen. (Larsen, Delica, & Andersen, www.altinget.dk, 2017)

Ghettolisten 2016 indeholder 25 boligområder fordelt i 16 kommuner (Bilag 4). Ses der stigma i disse boligområder, er der derfor ikke blot tale om et lokalt problem, men kan ses som en større samfundsmæssig problemstilling.

I projektet vil vi forstå og belyse validiteten af stigma i de danske ghettoer. Vi vil undersøge, om der forekommer stigma i udsatte danske boligområder.

For at komme til en større forståelse af fænomenet, mener vi at empiri fra felter er centrale; beboernes, samfundets og eksperternes. Vi vil desuden bruge Erving Goffmans teorier om Stigma og Loïc Wacquants teorier om territorial stigmat, til at identificere og forstå potentiel stigmat.

Der belyses kompleksiteten ved ghettolisten, hvilken effekt ghettolisten har i forhold til stigma i boligområderne, og en diskussion af hvorfor regeringen anvender ghettolisten. Der efterstræbes derudover også at åbne for en diskussion om, hvem der har ansvaret for den forsømte ghetto og om ghettolisten virker i forhold til hensigten.

2.1 Problemformulering

Hvilken indflydelse har ghettolisten på stigma i danske ghettoer og hvorfor anvender man en ghettoliste?

2.2. Arbejdsspørgsmål

Redegørelse:

- Hvad betyder ordet ghetto i sin oprindelse og i Danmark?
- Hvad er ghettolistens fordele og ulemper?

Teori:

- Hvad er stigma ifølge Goffman, og hvad er territorielt stigma ifølge Wacquant?

Analyse:

Hvilken indflydelse har ghettolisten på stigma i danske ghettoer? Hvordan oplever beboerne stigma?

- Hvordan bliver beboerne i ghettoen påvirket af deres bopæl?
- Hvilken påvirkning har ghettolisten på stigma i de udsatte boligområder i Danmark?

Diskussion:

Hvorfor anvender man en ghettolisten?

- Hvem har ansvaret for ghettoen?
- Hvilket formål har ghettolisten - og virker den?

3.1 Metode

Vi har i vores opgave valgt at undersøge en problematik, som er rettet mod beboerne i udsatte boligområder. Vi vil undersøge stigma i boligområderne på den danske ghettoliste. Som vores projekt udformede sig mere og mere, har vi gjort os nogle overvejelser om, hvordan vi bedst kan belyse dette fænomen.

Vores opgave startede som et casestudy, hvor vi tog udgangspunkt i konsekvenserne af konflikterne omkring Mjølnerparken og på daværende tidspunkt, var vores caseområde Mjølnerparken og det mulige stigma. (Kapitel 20. Kontekstualiserede casestudier 2016: 317ff).

Vores interesse udviklede sig, og vi valgte derfor at rette vores opmærksomhed mod danske ghettoer (udsatte boligområder på regerings ghettoliste). I dette projekt vil vi belyse, hvilken påvirkning ghettolisten har på stigma i danske ghettoer, og vi vil desuden diskutere betydningen af ghettolisten.

I projektet benyttes abduktion, da der forekommer en hypotetisk tænkning omkring fænomenet. Vi antager, at stigma er til stede i en ghetto, og vi opstiller derefter en række spørgsmål, som kan hjælpe os til en ny eller større forståelse af dette (Kapitel 20. Kontekstualiserede casestudier, 2016: 327).

Vi vil forsøge, at forstå de observationer vi gør os, både gennem brug af vores teori, men også med en komparativ tilgang. Stigma er, for os at se, et meget sensitivt emne. Dette mener vi, fordi man let kan skabe stigma, blot ved at italesætte de eventuelle problematikker. Stilles spørgsmål forkert, eller kommer der med entydige påstande, kan stigma opstå.

Vi har i projektet været opmærksomme på ikke at lade vores eget perspektiv føre til konklusioner. Vi har gjort os nogle overvejelser og stræbt efter, at forholde os så neutralt som muligt til emnet.

Vi benytter os af mixed methods, hvor vi både anvender kvalitative og kvantitative tilgange til at undersøge vores fænomen. Kvalitative tilgang bruges til at begribe, hvordan stigma kan opfattes. Det er hovedsageligt gennem behandling af empiri fra interview. Kvantitative tilgang bruges til behandling af data i form af spørgeskema, deskriptiv analyse og ghettolisten.

3.2 Valg af teori

Vi har valgt kun at bruge dele af Loïc Wacquant teori om territorial stigma, ud fra hans bog 'Byens udstødte'. Dette har vi gjort, velvidende at han ikke mener, at der findes ghettoer i Danmark "*Det er vanvittigt at tale om ghettoer i en velfærdsstat som den danske. Der findes ikke ghettoer i Danmark*" (Omar, 2013). Dog er hans teori, efter vores mening, stadig yderst relevant, når vi forsøger at forstå eventuel stigma i boligområderne. Den kan efter vores mening, komplimenterer Goffmans teori i form af nye forståelser af stigma. Dermed kan den give kompetencer, der er med til at kreere et mere nuanceret perspektiv af fænomenet. Dette tages med i overvejelserne ved vurdering af valg af teorier. Der forsøges ikke at finde et svar på, hvorfor boligområderne bliver kaldt ghettoer, men i stedet at finde ud af, om det at kalde dem dette, kreerer stigma. Vi er åbne for muligheden for at begrebet ghetto ikke skaber stigma. Dog forventer vi, at påvise at der er stigma til stede i ghettoen. Vi mener, at vi bedst kan undersøge dette, ved at benytte os af Goffmans teori om stigma sammen med de relevante dele af Wacquants teori om territorielt stigma.

3.3. Valg af empiri

I dette projekt har vi søgt efter empiri, hvor afsenderne hver står med forskellige indgangsvinkler og holdninger til fænomenet. Dette betyder, at vi på den måde kan få belyst flere sider af samme sag. Vores empiri består af et mix af interviews, spørgeskema, ekspert udtalelser, forskningsartikler og andet.

I projektet benyttes sekundære data i form af interview og spørgeskema, udarbejdet af en pædagogstuderende i 2015 i forbindelse med hans bachelorprojekt(Svendsen, 2015). Hans bachelorprojekt arbejder også med stigma i ghettoer, dog men en anden vinkel end os, da hans hovedfokus er pædagogik.

Da vi benytter os af sekundære data, er der flere ting der skal være opmærksomme på. En af de store problematikker er, som nævnes herover, at dataen ikke er lavet til vores projekt. Dette medfører flere ting, dels at der er data som vi ikke kan bruge, og dels at vi ikke kender validiteten af dataen. Flere gange i løbet af projektet er vi stødt på steder, hvor vi har været nødsaget til at forholde os kritisk til data både fra interview og spørgeskema. I hver facet af projektet, skal der tages højde for sammenhæng og generaliserbarhed.

En af de store problematikker i validiteten af interviewet og spørgeskemaets data er, at der bruges begrebet 'udsat boligområde'. Da vi undersøger stigma i en ghetto, er det en risiko for, at måden man omtaler ghettoen, også kan skabe stigma. Derfor ville resultaterne måske have set anderledes ud, hvis der i stedet var brugt begrebet 'ghetto' i undersøgelse.

En anden problematik er, at informanterne er unge mennesker i alderen 15-24 år fra et udsat boligområde i Esbjerg.

Disse to faktorer gør, at vi er nødsaget til at foretage to generaliseringer. For det første antages det, at selvom informanterne er i alderen 15-24 år, kan de fortælle noget om, hvordan beboere generelt har det i udsatte boligområder. For det andet antages, at det, til trods for at dette interview fortæller noget om en ghetto i Esbjerg, stadig kan fortælle noget om ghettoer generelt.

Trods data er fra et lille felt¹ og dette medfører nogle udfordringer, mener vi, det giver os en autentisk indgangsvinkel til at høre beboernes stemme og belyse nogle af de holdninger, vi ser i samfundet. Vi er opmærksomme på, at beboeres oplevelser ikke nødvendigvis er lig beboer fra andre udsatte boligområders oplevelser. De få respondenter i spørgeskemaet, kan ikke tale på vegne af hele samfundet. I stedet vises en tendens, som kan benyttes til at understøtte andet data og teori.

Vi gør i vores projekt også brug af den kvantitative tilgang i form af tværnsnitsdata. Dette gøres, når der læses, analyseres og begribes, hvad det indebærer at være på statens ghettoliste. Her er flere variabler målt på en gang, når der beskrives, hvilke kriterier der skal opfyldes for at kunne kategorisere et boligområde som en ghetto. En styrke ligger i forståelsen af, hvad en ghetto er. En svaghed er, at der ikke bliver analyseret videre på, hvad der ligger til grund for disse målinger eller hvorfor netop disse er valgt.

3.4 Projektdesign

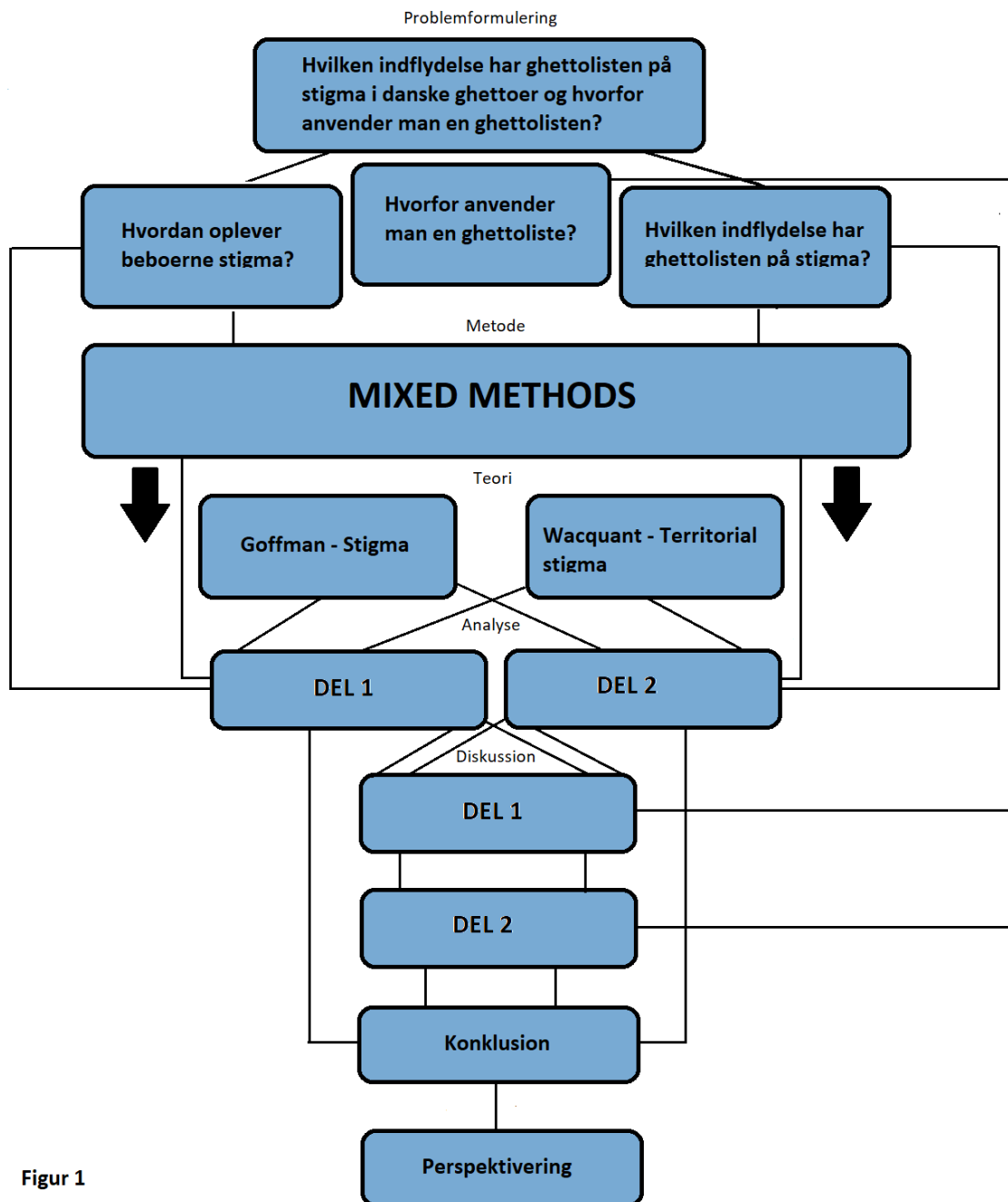
På figur 1 herunder, ses en model af projektdesignet. Her fremgår projektets problemformulering og derudover hvilke spørgsmål der leder til videre analyse og diskussion. Det ses, at første del af analysen besvarer, hvordan beboerne i udsatte boligområder oplever stigma. Denne besvarelse er hovedsageligt på baggrund af empiri i form af interview og

---

¹ I spørgeskemaet deltager 30 respondenter og i interviewet deltager et begrænset antal informanter.

spørgeskema. I anden del af analysen undersøges, hvilken indflydelse ghettolisten har på stigma i de udsatte boligområder på regerings ghettoliste. I figur 1 ses, at der ud fra problemformuleringen sættes spørgsmålstegn ved, hvorfor regeringen anvender ghettolisten. Dette diskuteres i diskussion del 1 og 2.

Figuren illustrerer desuden samspillet mellem problemformulering, metode, teori, analyse, diskussion og konklusion.

Figur 1

4.1. Begrebsforklaring

4.2 Udsat boligområde

Udsat boligområde er et beboelsesområde, hvor man oplever sociale og økonomiske problematikker. Statens definition på udsat boligområde er identisk med statens definition på ghetto. Vi vil her henvide til bilag 5, hvor man kan se regeringens liste over udsatte boligområder fra 2014.

4.3 Stigma

Stigma er påført ved negativt socialt samspil mellem mennesker. Stigma opstår, når mennesker eller områder adskiller sig fra normaliteten og som konsekvens bliver diskrimineret eller kategoriseret af det/de 'normale menneske(r)'. Stigma kan have negative konsekvenser for individets fremadrettede forudsætninger og selvopfattelse.

4.4 Territorialt stigma

Territorialt stigma udspringer ikke fra ét menneske, men er i stedet rettet mod et område eller et 'territorium'. Dette betyder, at når et område, (en skole, en kommune, eller i vores tilfælde, et boligområde) skiller sig ud fra 'normaliteten', kan området blive pålagt/udsat for stigma.

5.1 Ghettoen i Danmark

“Tag ud i en hvilken som helst ghetto. Tag til Gellerup, tag til Trillegården, tag til Nørrebro, tag til Tingbjerg. Så ved du, hvordan tingene hænger sammen. Alle sælger hash, alle stjæler, alle hæler. Mine fætre gør det. Alle gør det.”(Jensen, 2013)

Sådan fortæller den dengang 18-årige digter Yahya Hassan, om hans forhold til ghettoen, stedet han voksede op. Når man hører ordet 'ghetto', kan det let blive forbundet med samfundets bund og kriminalitet. Ordet 'ghetto' kan have en masse negative associationer

koblet til sig. Betydningen af ordet har skiftet gennem tiden og den måde, man kan forstå begrebet 'ghetto' på må hænge sammen samfundsudviklingen.

Begrebet 'Ghetto' opstod tilbage i 1500 tallets Europa (Weinholt & Vangdrup, 2017). Her blev ordet første gang brugt om det jødiske kvarter i Venedig, hvor der blev rejst en omkransende mur i 1516. Kvarteret lå nær et støberi, heraf kommer navnet 'getto', som er italiensk for støberi. Ghettoer var ofte karakteriserede ved, at de var overfyldte og trange. Man ønskede at have den etniske homogene gruppe afskåret fra resten af samfundet, uden at de skulle forlade byerne, da man i høj grad var afhængig af deres arbejdskraft.

'Ghetto' bliver i dag betegnet som et belastet eller forsømt boligområde, hvor en marginaliseret befolkningsgruppe, med svag økonomi og lavt uddannelsesniveau, bor. I Danmark har man fra regeringens side fastsat en række kriterier, som definerer en ghetto. Hvert år udarbejdes der, pr. 1. december, en liste over ghettoområder i Danmark. På denne liste er der hvert år 5 kriterier, som går igen.

1. Andelen af 18-64 årige uden tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelse overstiger 40 pct. (gennemsnit for de seneste 2 år).

2. Andelen af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande overstiger 50 pct.

3. Antal dømt for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer overstiger 2,70 pct. af beboere på 18 år og derover (gennemsnit for de seneste 2 år).

4. Andelen af beboere i alderen 30-59 år, der alene har en grunduddannelse (inkl. uoplyst uddannelse), overstiger 50 pct. af samtlige beboere i samme aldersgruppe.

5. Den gennemsnitlige bruttoindkomst for skattepligtige i alderen 15-64 år i området, eksklusiv uddannelsessøgende, er mindre end 55 pct. af den gennemsnitlige bruttoindkomst for samme gruppe i regionen (Transport-, www.trm.dk, 2017)

Opfylder et boligområde med mindst 1000 beboere 3 ud af 5 af disse kriterier, kan det ifølge den danske stat betegnes som en ghetto. Dette resulterer i, at der i 2016 var 25 officielle

ghettoer i Danmark. Af de i alt 25 områder der er på ghettolisten fra 1. december 2016, har 16 af dem været på listen siden starten i 2010 (Transport-, www.trm.dk, 2016).

5.2 Ghattolisten komplekser

Anvendeligheden af ghettolisten er gennem årene blevet debatteret og vi vil i dette afsnit derfor undersøge hvilke fordele og ulemper den medfører.

“Da sidste års liste blev offentliggjort, nægtede udlændinge- og integrationsminister, Inger Støjberg, dog at droppe listen. “Jeg mener på ingen måde, at vi skal sløjfe ghettolisten. Vi skal tale åbent om det. Ellers forsvinder problemerne ikke,” sagde hun.” (Nielsen, 2017).

Ovenstående citat er udtalt af Inger Støjberg i forbindelse med en debat om, hvorfor man har valgt at bibeholde ghettolisten. Ghattolisten er blandt andet udarbejdet fra regeringens side, for at pege på, hvilke boligområder, der har særlige problemstillinger. Ved at have en forståelse for, hvor der er svære problemstillinger, er der bedre muligheder for konstruktivt at forsøge at løse problemstillingerne. Ghattolisten er med til at skabe en åben og ærlig debat om problemstillingerne. Der ønskes opmærksomhed fra samfundet, så man kan gribe problemstillingerne bedst muligt an.

“Der er afsat 160 millioner kroner årligt indtil 2020 i en pulje i Landsbyggefonden til at forbedre infrastrukturen i alle store boligområder, der opfylder to eller flere af ghettolistens fem kriterier. Derudover er der to puljer[...] en pulje på 465 millioner kroner årligt til og med 2018 i Landsbyggefonden til boligsociale indsatser i udsatte boligområder. Samt en investeringsramme på i alt 18 milliarder kr. fra 2015-2020 til støtte til renoveringsarbejder i almene boligafdelinger. ” (Jyllands-posten, 2017)

Der bliver skabt forskellige puljer, som udsatte boligområder har mulighed for at søge. Boligområder på ghettolisten har, sammen med boligområderne på listen over boligområder med ‘kombineret udlejning,’ mulighed for, at få tildelt økonomisk støtte, til at forbedre forskellige aspekter af deres boligområde.

Sidstnævnte to puljer tildeles som støtte til boligområder ud fra de specifikke behov. Dette betyder ikke nødvendigvis, at de bliver tildelt boligområder på ghettolisten, men disse boligområder vil med deres placering på ghettolisten have en fordel, når puljerne skal fordeles. Ghettolisten er med til at påpege, hvem der har specielt behov for ekstra støtte.

Med ghettolisten følger nogle regulativer, der har til formål at mindske boligområdernes yderligere belastning.

- *“Kommune må ikke placere flygtninge i boligområder, der står på en af de to lister.*
- *Boligsøgende, der i de seneste seks måneder er straffet for strafbare forhold eller er løsladt fra fængsel, kan ikke henvises til boligområderne.*
- *Kommunen kan beslutte, at boligsøgende, der har modtaget sociale ydelser, fordi de er uden for arbejdsmarkedet, ikke kan henvises til boliger i området. Kommunen skal dog finde en bolig et andet sted til disse personer.”* (Jyllands-posten, 2017)

De to første punkter har til formål at sørge for, at de udsatte boligområder ikke bliver belastet af eventuelle tilflyttere. Dette er et værktøj, der forsøger at hjælpe de udsatte boligområder og stoppe tilførslen af udsatte beboere til området, men i stedet forsøger at fordele dem i andre områder. Derved får man fordelt de potentielt belastende tilflyttere i forskellige boligområder. Sidste punkt giver kommunen mulighed for at henvise boligsøgende, der har modtaget sociale ydelser til andre boligområder. Det er ikke et krav, men et redskab kommunen kan gøre brug af, hvis kommunen finder det nødvendigt. Punkter giver kort sagt kommunen nogle konkrete værktøjer, som kan stoppe en videre belastning af boligområderne.

Ghettolisten modtager samtidigt kritik. Et kritikpunkt bliver fremsat således.

“Nej, hvis vi ønsker at løse noget skal vi identificere og udpege de sociale mekanismer, der er med til at producere disse problemer. En af hvilke, er fordommene om den almene sektor og stigmatiseringen af de forsømte boligområder, der efterhånden er blevet så massiv, at det har udviklet sig til et selvstændigt problem.” (Larsen, Delica og Andersen, 2017)

En af ulemperne ved ghettolisterne er ifølge artiklen, at der ikke bliver sagt noget om, hvordan man løser de problematikker, som ses i boligområderne, ved at sætte dem ind på

ghettolisten. I stedet opstår der en fremmedgørelse af de pågældende udsatte boligområder, hvilket medføre en øget ekskludering fra resten af lokalområdet og stigma af beboerne på grund af deres bopæl.

Der bliver her påpeget, at de problematikker der opstår ved at lave en liste over ghettoområder, vokser sig til et selvstændigt problem. Her påstås det, at det er andre løsninger der skal til, hvis man skal forsøge at løse udfordringerne for boligområderne. Ud fra det, forstås ghettolisten ikke som et brugbart værktøj. Forståelsen er at ghettolisten desværre skader mere end den gavner.

Det er i nogle tilfælde marginaler der gør, om et boligområde står på ghettolisten eller ej. En grund til dette kan være den påvirkning der sker, når nogle af beboerne vælger at flytte fra området.

“Det selektive flyttemønster i de særligt udsatte boligområder medvirker til, at andelen af beboere uden tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet øges i perioder. Andelen af beboere, der ikke har en uddannelse, samt beboere, som har modtaget en dom, opretholdes af det selektive flyttemønster. Ligesom flyttemønsteret medvirker til, at andelen af beboere med anden etnisk baggrund end dansk stagnerer i slutningen af 00’erne.”
(Weatheral, Boje-Kovac, & Egsgaard-Pedersen, 2014)

I dette citat fra Krak Fonds Byforsknings undersøgelse påvises der, at selvom der sker en lille udskiftning af beboerne i området, fastholdes problematikkerne, da det vil være beboere med samme problemstillinger, der flytter ind i det pågældende boligområde. Dog kan denne til- og fraflytning af beboere, kreere små statistiske forskelle, der har indflydelse på, om et område er på ghettolisten eller ej. Dette betyder dog ikke det store for boligområdets problemstillinger. Der kan være marginale skift, der er med til at afgøre om et boligområde er med på ghettolisten eller ej. Det peger i en retning af, at ghettolisten ikke løser problematikkerne, men blot viser, hvilke områder, der har store problematikker og opfylder kriterierne for at stå på listen.

5.3 Opsamling

Samlet ses både fordele og ulemper som resultat af ghettolisten. På den ene side, giver ghettolisten konkrete løsningsforslag til at hjælpe med at stoppe problematikkerne i boligområderne. Der bliver påpeget, at åbenhed og omtale fører til fælles løsninger af problematikkerne. Man kan overveje, om åbenheden og påpegningen af problematikkerne er fyldestgørende nok. Der bliver på den anden side åbnet op for, at den meget konkrete og (måske) negative opfattelse af boligområderne, ikke virker som et effektivt værktøj. Her bliver ghettolisten i stedet beskyldt for at forårsage stigma og kreere problemer for beboerne og boligområderne.

6.1 Teori

For at forstå fænomenet vi ser i danske ghettoer, og fastlægge om der er stigma til stede, må vi først forstå begrebet stigma.

Stigma er oprindeligt et begreb brugt af Antikkens Grækere. De brugte det som et fysisk tegn, man påførte mennesker, der på den ene eller anden måde afvigede fra den moralske normalitet. Tegnene blev brændt eller skåret ind i kroppen, for at vise folket, at denne person var forræder, slave eller på anden måde en kriminel person (Goffman, 2016:43). Igennem tiden har begrebet dog ændret betydning. Der er nemlig ikke længere tale om et fysisk tegn, men det skal i stedet ses som et socialt påført tegn.

I nyere tid bliver begrebet stigma især brugt af to sociologer. Den canadisk-amerikanske sociolog Erving Goffman og den fransk-amerikanske sociolog Loic Wacquant. På trods af, at deres teorier begge arbejder med stigma som værktøj, har de forskellige tilgange til forståelse af fænomenet stigma. Goffman arbejder med menneskets som forklaringsfaktor til stigma. Wacquant tilføjer derudover begrebet territorialt stigma, som er stigma pålagt et område.

6.2 Erving Goffmans teorier om stigma

Stigma defineres af Goffman som en uønsket egenskab, som der ofte vil overskygge personens andre egenskaber og få en form for over status (Goffman, 2016:43ff).

Det er vigtigt at forstå, at stigma ikke skal ses som et absolut fænomen, men i høj grad er afhængig af og skal ses i den kontekst det indgår i. Det vil altså sige, at det, der er et stigma i en kontekst, ikke nødvendigvis er det i en anden (Goffman, 2016:147ff).

Vi bærer alle rundt på stigma i forskellig sammenhæng, stigma er en almen del af det sociale liv og interageren. Det er dermed helt almindeligt og yderst menneskeligt at pålægge andre stigma, der befinder sig på den anden side af det, som man selv betegner som værende normalt ud fra en given kontekst (Goffman, 2016:43ff; Goffman 2016:181ff).

De stigmatiserede er altså individer, der adskiller sig fra det såkaldte 'normale menneske' og typisk bærer et socialt-, fysisk- eller psykisk træk.

Stigma er dog ikke ét bestemt karaktertræk hos den stigmatiserede. Stigma er foranderligt og er noget, som alle individer kan blive udsat for.

Stigma kan både forekomme miskrediteret og potentielt miskrediteret.

“Tager det stigmatiserede individ det for givet, at hans særpræg allerede er kendt[...], eller går han ud fra, at de tilstedeværende hverken kender til det eller umiddelbart lægger mærke til det? I førstnævnte situation må den pågældende betegnes som miskrediteret, i den anden potentielt miskrediteret.” (Goffman, 2016:46f).

Stigma kan forekomme af forskellige årsager, men hænger typisk sammen med fordomme, kategorisering, stereotyper, diskrimination og differentiering.

Goffman arbejder med stigma i tre former; *kropsligt/fysisk, karaktermæssige fejl og tribal.*

1. Der er den kropslige gruppe, som ifølge Goffman er folk med deformiteter, et synligt handicap eller misdannelser de ikke kan skjule
2. Karaktermæssige fejl; f.eks. diagnoser, tegn man ikke kan se med det blotte øje, eksempelvis et misbrug eller racisme.
3. Tribal stigma er et slægts betinget stigma påført på grund af race, religion, køn og nationalitet. (Goffman 2016: 43ff)

Udover de tre former for stigma, arbejder Goffman også med tre identiteter, han bruger en social-, en personlig- og en jeg-identitet. Denne opdeling mener Goffman er fordelagtig, da man på denne måde nemmere kan skelne mellem de forskellige aspekter af stigma.

6.2.1 Social identitet

Social identitet er de karaktertræk, man forsøger at skabe hos sig selv. Det kan være den måde, man ønsker at andre skal se og opfatte en på. Ens sociale status og de sociale roller man påtager sig, for at blive anerkendt. Det er tale om ens identitet i forhold til sine medmennesker.

Et stigma kan ifølge Goffman opstå, når der er disharmoni mellem et individs opfattede syn på social identitet og den egentlige sociale identitet (Goffman, 2016:43ff). Der er altså tale om, hvordan et individ bliver opfattet af samfundet omkring dem. Et eksempel kunne være, en forudbestemt forventning til en persons egenskaber, på baggrund af personens status eller køn.

6.2.2 Personlig identitet

Et individs personlige identitet er ofte knyttet til særlige kendetegn, karaktertræk og færdigheder, som gør individet identificerbart i samfundet. Typisk bruger vi individets navn til at påpege en personlig identitet. I forhold til stigma spiller et individs personlige identitet også en stor rolle. Et individ kan for eksempel have en misdannelse, som medfører, at de bliver 'sat i bås' eller kategoriseret i især ikke-intime forhold.

“Det er en udbredt forestilling om, at upersonlige kontakter mellem fremmede er særligt udsatte for stereotype reaktioner, men at denne kategoriske indstilling svækkes, efterhånden som folk lærer hinanden at kende, for til sidst at blive erstattet af sympati, forståelse og en realistisk bedømmelse af personlige egenskaber.”(Goffman, 2016:92f)

Som det fremgår i citatet herover, er det typisk, at et stigma bliver mindre betydningsfuld, jo mere man kender til den stigmatiserede. På trods af særlige kendetegn er det dog normalt for den stigmatiserede at føle behov for 'at bryde igennem', og bevise sig selv overfor samfundet (Goffman, 2016:93f).

Det er dog ikke altid, at øget kendskab er lig med mindre stigma.

“For eksempel har normale, som bor i umiddelbar nærhed af bebyggelser, der er forbeholdt tribalt stigmatiserede grupper, ofte ingen vanskeligheder med at bevare deres fordomme.”(Goffman, 2016:94f).

Personlig identitet skal altså forstås, som alle de kendetegn, som individet har viklet omkring sig. Det er disse tegn, som bruges til at bedømme og dømme mennesker omkring os.

6.2.3 Jeg identitet

Jeg identiteten adskiller sig fra både den sociale- og personlige identitet, da den er uafhængig af andre personers forbindelse eller opfattelse af individet.

“Begrebet social identitet gjorde det muligt for os at behandle selve stigmatiseringen, og begrebet personlig identitet gjorde det muligt for os at behandle informationskontrollens rolle i forbindelse med den stigmatiseredes forhold til omverdenen. Begrebet jegidentitet gør det nu muligt for os at undersøge, hvilke følelser det enkelte individ kan nære med hensyn til sit stigma og sit forhold til omverdenen”(Goffman, 2016:148f).

Jeg identiteten er altså noget individet selv må føle, og har at gøre med individets egen opfattelse af noget subjektivt og reflektivt. Man kan der være tale om individets egen selvopfattelse, psyke og selvværd (Goffman, 2016:147f).

6.3 Loic Wacquants teorier om territorielt stigma

Territorialt stigma er et begreb som Loic Wacquant, en amerikansk-fransk sociolog, arbejder med. Han mener, ligesom Erving Goffman, at stigma kan bruges som et redskab til at forklare samfundsproblematikker. Han arbejder dog med en lidt anderledes tilgang til begrebet, da han forklarer undertrykkelse og krænkelse med stigma pålagt et territorium eller et område. Han peger ikke på samme måde på individet som nøglen til forståelsen af stigma, men i stedet for på samfundet.

Loïc Wacquant arbejder med territorial stigma, og benytter sig især af begrebet i hans arbejde med urbane områder med massiv fattigdom, afgrænsede og segregerede eksil områder, hvor stigma i høj grad opleves.

Wacquant mener, at territorielt stigma yder en stor belastning for individerne. *“Diskriminering baseret på ens adresse ødelægger jobsøgning og bidrager til at forøge den lokale arbejdsløshed (Wacquant, 2013: 177)”*.

Den territorielle stigma påvirker desuden individets forhold til offentlige instanser som kommune, politi, skole, domstole og så videre. Det påvirker ligeledes forholdet til arbejdsgiver og uddannelsessted (Wacquant, 2013: 173ff). Boligområder pålagt stigma medfører, at både ordensmagten og resten af samfundet vil ændre adfærd overfor individerne med adresse her. Det pålægger en forudfattet idé om beboerne i disse områder, alene på baggrund af deres adresse (Wacquant, 2013: 178).

Territorial stigma resultere i, at samfundet og nærsamfundet omkring boligområder pålagt stigma, både ser ned på og tager afstand fra området. Der sker en fremmedgørelse af boligområdet, og dette medfører at samfundet bliver inddelt i ‘dem’ versus ‘os’ (Wacquant, 2013: 173ff).

Dette medfører endvidere, at individerne i højere grad bliver fastlåst i problematikker, og resultere ofte i en tilpasning af forholdene i stedet for fraflytning (Wacquant, 2013: 182ff).

Wacquant nævner niveauer af skadelige konsekvenser ved offentlig stigma af et boligområde. En af konsekvenserne er følelsen af skyld og skam over at bo i disse områder. Det påvirker individets sociale relationer i hverdagen, og vises ved at mange beboere skjuler sig hjemme og undgår besøg af venner og familie. Individerne i disse boligområder føler en trang eller et behov for at distancere sig fra området, da det er forbundet med f.eks. kriminalitet og anden ulykke.

“Den alvorlige følelse af social uværdighed der indhyller de forsømte områder, kan kun mindskes ved at skubbe stigmaet videre til en ansigtsløs, dæmoniseret anden” (Wacquant, 2013: 243f).

Dette kan forstås som, at beboernes ønske om at flytte fra de områder der er pålagt stigma, kan bidrage til en forøgning af stigma af områderne og af deres problemstillinger (Wacquant, 2013: 233ff).

Wacquant peger på, at så snart et boligområde er stemplet lovløst, voldeligt, og uden for samfundets fælles normer, er det lettere for myndighederne at retfærdiggøre love og særlige tiltag for de givne områder. Disse tiltag og løsninger mener han kan medfører yderligere stigma af området (Wacquant, 2013: 233ff).

Han mener at stigma bliver pålagt fra både samfundet, medierne og fra politisk niveau, og medfører store konsekvenser for den sociale identitet hos både området og dets beboere (Wacquant, 2013: 233ff).

“Hvorvidt disse områder faktisk er forfaldne og farlige, og hvorvidt deres befolkning overvejende består af fattige, minoriteter og fremmede, eller ej betyder ikke meget i sidste ende: Når offentligheden i almindelighed deler og udbreder den fordomsfulde opfattelse.”(Wacquant, 2013: 242f).

Her siger han at det er ligegyldigt hvordan livet i boligområderne er, så længe det omkringliggende samfund og offentlighed ikke ændre opfattelse af områderne. Det er derfor uvigtigt hvor meget et boligområde forandre sig, hvis samfundets opfattelse er fastlåst.

6.4.Opsamling

Vi har i ovenstående teori forstået, kompleksiteten af stigma som begreb, og har fået en præsentation af de tre forskellige former for stigma; kropslig, karaktermæssig og tribal.

Det fremgår, at stigma kan blive tildelt et individ af flere forskellige årsager. Det kan være på grund af mangel på personlige egenskaber, race, handicap eller anden adskillelse af samfundets normer.

Derudover blev de forskellige aspekter af stigma præsenteret, social- identitet, personlig-identitet og jeg-identitet. Desuden kan et stigma være pålagt et enkelt individ, hele områder eller samfund. Teorien forklarede konsekvenserne ved stigma. Her fremgik det, at individer påvirket af territoriell stigma, kan have problematikker såsom arbejdsløshed, en fremmedgørelse fra samfundet og en trang til at distancere sig fra boligområdet.

Disse nye forståelser vil nu bruges i analysen, til at identificere eventuelt stigma.

7.1 Analyse

I samspil med teori vi vil analysere, eventuelle tegn eller eksempler på stigma i ghettoen i Danmark. Det er kan være mange årsager til at stigma finder sted, og det kan være svært at gennemskue, om ghettolisten har en indflydelse.

Vi har derfor benyttet os af et interview med unge mennesker i alderen 15 - 24 år i ghettoen². Ved hjælp af interviewet analyseres om de unges oplevelser viser tegn på stigma. Interviewet er kvalitativt og udarbejdet af en pædagogstuderende i 2015, som en del af hans bachelorprojekt (Svendsen, 2015). Opgaven omhandler, ligesom vores, også stigma i ghettoen i Danmark. Dog fokuseres der også på pædagogens rolle i forhold til unge beboere i ghettoen.

Det vil derfor forekomme, at nogle dele af interviewet ikke er relevante for os. Interviewet har følgende temaer:

- *Hvad er de unges oplevelse af det respektive udsatte boligområde?*
- *Bliver de unge stigmatiseret i området?*
- *Hvordan og til hvad bruger de unge fritids ungdomsklubberne i området?*
- *Hjælper klubberne med deres problematikker og hvordan?* (Svendsen, 2015: 42).

Informanterne, var blevet gjort opmærksomme på følgende:

- *Hvad går projektet ud på*
- *Hvad interviewet skal anvendes til*
- *Oplysningerne omkring deres anonymitet i forbindelse med transskribering og brugen af deres svar i projektet* (Svendsen, 2015)

Dette interview kan give os en idé om, hvordan beboerne i en ghetto har det.

Samme studerende udarbejde derudover en spørgeskemaundersøgelse (Svendsen, 2015), som omhandler samfundets kvalitative opfattelse og vurdering af udsatte boligområder.

---

² de unge mennesker kommer fra en fritidsklub i et udsat boligområde, på statens liste over udsatte boligområder fra 2014. Det skal her tilføjes, at statens kriterierne for udsat boligområde og ghetto er ens.

Vi vil analysere denne empiri ved hjælp af Goffmans teorier om stigma og Wacquant teori om territorielt stigma. Spørgeskemaundersøgelsen kan give os et billede af, om samfundet udsætter boligområder for stigma. Vi vil bruge interviewet til at undersøge, hvordan de unge i boligområderne oplever stigma og diskrimination i deres hverdag. Ses stigma, kan det give nogle forståelser, som kan være generaliserbar i resten af samfundet.

7.2 Del 1 - De unges oplevelser med stigma

Når de unge fortæller om deres oplevelse af forskellige møder med det danske samfund, føler de generelt, at de ikke bliver mødt på lige fod med andre "almindelige" unge. De føler, at de bliver mødt med skepsis og en karikeret holdning til deres person på grund af deres etnicitet eller deres bopæl.

"Jeg har nogle i min klasse som bor i en bydel i byen, og i den bydel føler de at de er sådan snobber, sådan at hvis man ikke har blond hår og blå øjne, så gider de ikke hilse på dig, det er sådan de føler at de har det i den bydel" (Svendsen, 2015)

Her nævner en af informanterne, hvordan personens etniske danske ven oplever hans boligområde. Her bliver vedkommende mødt med tribal stigma på grund af den race personen har. Individet oplever at blive miskrediteret, da det skiller sig ud fra det normale på dette område.

Når beboerne i ghettoen er i det omkringliggende samfund, er de potentielt miskrediterede. Deres omgivelser er ikke nødvendigvis klar over, hvor de bor og denne viden vil kunne udløse en stigma og stereotyp forståelse af beboeren. I dette tilfælde er det individets bopæl, der er det abnorme og vil medføre en miskreditering af individet.

"Da jeg engang fortalte at jeg boede herude, det første spørgsmål jeg fik var, kan du overhovedet finde ud af at snakke dansk" (Svendsen, 2015)

Beboerne oplever at blive mødt med en stereotyp forestilling om, hvad det vil sige at bo i en ghetto. Noget som ikke nødvendigvis stemmer overens med virkeligheden, men som får lov til at få indflydelse på forståelsen af beboerens identitet og dets bopæl. Det ses også, at

modpartens holdning til informantens danskkundskaber ændres af informationen om, hvor individet bor. Her ses territorial stigma, da informanten kategoriseres ud fra bopæl.

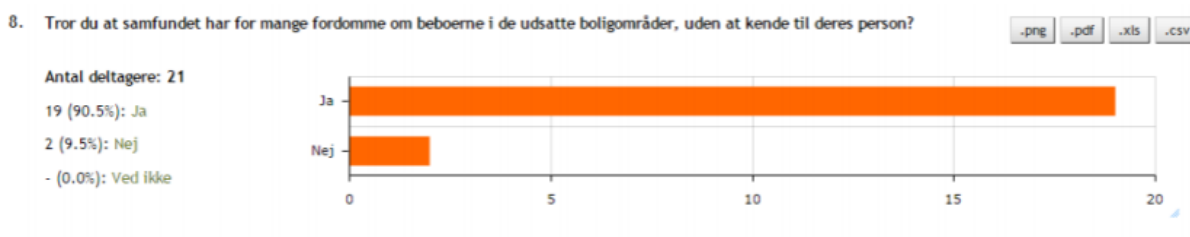
De unge føler, at de bliver fastholdt i en position, hvor de oplever stigma. Selvom de personligt føler, at de gør, hvad de kan, for at blive en integreret del af samfundet og går imod de stereotyper de møder, bliver den stigma de møder ikke i alle tilfælde mindre.

”Altså i dag havde jeg faktisk en diskussion i klassen over, at der var en pige som sagde at jeg aldrig ville kunne integrere mig nok, på grund af at jeg boede herude og på grund af at jeg havde tørklæde på, men så sagde jeg at i den klub vi havde herude holder vi både jul, påske og alle de helligdage som i holder. Så sagde hun ja men i spiser ikke svin, så spurgte jeg om man skulle spise svin for at integrere sig, svin har ikke noget med integration at gøre”
(Svendsen, 2015)

Ovenstående citat er et eksempel på, at individet bliver fastholdt i en miskrediteret position og føler sig udsat for stigma. Informanten beskriver, hvordan tørklædet er årsag til fordommene. Dette peger på, at stigmaet er pålagt den personlige identitet, da det er knyttet til et særligt kendetegn, nemlig tørklædet.

Det fastholder den unge i ikke at være en fuldt ud integreret del af samfundet og fører til ekskluderingen. Der ses her et territorialt stigma, især sætningen *“jeg aldrig ville kunne integrere mig nok, på grund af at jeg boede herude”* (Svendsen, 2015) tyder på, at informantens bopæl resulterer i, at der bliver pålagt stigma i form af mangel på integration. Vi er bevidste om, at der her ligger en sideløbende diskussion om, hvad integration vil sige, men vil se bort fra den.

Beboerne mødes altså med fordomme, fordi de bor i et udsat boligområde eller i en ghetto. Det er ikke blot beboernes opfattelse, at der er fordomme tilknyttet udsatte boligområder.

(Svendsen, 2015)

Ud fra ovenstående svar til et spørgsmål i spørgeskemaet, kan vi aflæse, at langt størstedelen af respondenterne føler, at samfundet har fordomme og udviser stigma i forhold til beboere i udsatte boligområder. Dermed kan det tyde på, at samfundet er med til at påpege og øge stigma i ghettoen. Der skal tages i mente, at her ikke tages højde for respondenterne nuancerede kommentarer.

7.2.1 Bopælens indflyelse på stigma

I dette afsnit vil der være fokus på bopælens indflydelse på stigma, da vi tidligere har set, at områder kan være pålagt et stigma. Idet at stigma bliver pålagt, ved en afvigelse af normaliteten, må det betyde at en bopæl kan være belastende for beboerne, hvis den ikke lever op til samfundet normer. Vi gør os nogle forestillinger om de mennesker, som bor dér og vi tager forestillingerne med os i hverdagen, når vi omgås andre mennesker.

” [...]da jeg startede i gymnasiet, første dag skulle vi fortælle om hvor vi kom fra og jeg fortalte at jeg boede herude, i det sekund jeg sagde det så havde alle en mening om mig, man skal kæmpe for at forklare at man fungerer normalt som alle andre”(Svendsen, 2015)

I citatet herover, kan man se et eksempel på, at en person bliver mødt med fordomme, forventninger og påstande på baggrund af informantens adresse. Informanten føler sig fanget i en miskrediteret forestilling om, hvem han/hun er. Miskreditering sker ved, at informanten bliver set ned på, på grund af bopæl. Informanten skal forsvare sine evner, så snart bopæl nævnes, for at samfundet får en ligeværdig forståelse af informanten.

Det kan ses, at gymnasieklassen her pålagde personen negative persontræk, på baggrund af de idéer de havde om informantens bopæl. Det vi ser her, er et eksempel på et individ, der bliver mødt med territorial stigma, når bopæl fortælles.

Her ligger en forforståelse af, at hvis man bor i en ghetto, er man enten uintegreret, arbejdsløs eller uinteresset i sin egen fremtid. Individet, der ellers ville blive mødt på lige fod med andre, bliver udsat for miskreditering, på grund af det sted, individet bor. Den territoriale stigma medvirker til, at det omkringliggende samfund har en forforståelse af, hvorfor dette boligområde skiller sig ud fra normalen. Man kan vælge at anskue dette fra en anden vinkel, at der ikke er tale om et fysisk pålagt stigma, men at det er jeg-identiteten, der adskiller sig

fra den sociale og den personlige identitet. Det kan begrundes i, at individet føler oplevelsen af et stigma, et stigma der er uafhængigt af andre menneskers holdninger. Det vides ikke, hvad informantens klassekammerater tænker om den pågældende, og derfor om stigmaet rent faktisk er til stede.

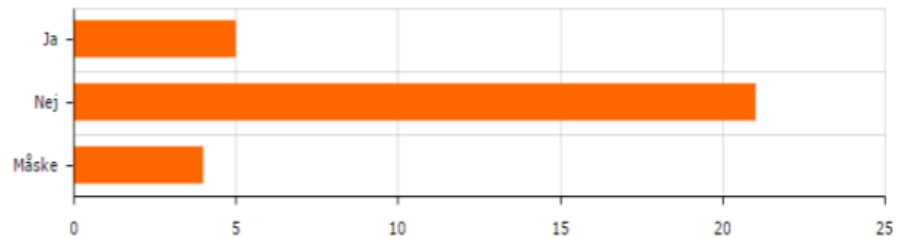
1. Ville du flytte ind i et "udsat boligområde"?

Antal deltagere: 30

5 (16.7%): Ja

21 (70.0%): Nej

4 (13.3%): Måske

(Svendsen, 2015)

Kigger man på resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen (Svendsen, 2015) herover, kan man se, at hele 70% i denne undersøgelse, ville fravælge at flytte til et udsat boligområde. Dette viser, at der er en tilstedeværelse af territorielt stigma. Desuden lyder en af begrundelserne for, ikke at ville flytte til et udsat boligområde, er *“af frygt for vold, tyveri og hærværk”* (Svendsen, 2015). Man må her gå ud fra, at disse 70% alle, ligesom personen i citatet herover, har negative associationer om ‘et udsat boligområde’, og ikke identificere sig selv med dette område og derfor ikke ønsker at flytte dertil.

Territorialt stigma, er også en problematik som boligselskaberne påpeger.

“Det er ikke særlig fornuftigt at stemple områder, fordi man overser alle de almindelige mennesker, der bor i områderne. Det sætter sådan set områderne tilbage i stedet for det, som den egentlig skal – at føre dem videre frem” (Nielsen, 2017)

Sådan udtaler direktør i Boligselskabernes Landsforening, Bent Madsen sig til DR i forbindelse med frigivelsen af Ghetto listen 2017. Netop denne problematik, at et område bliver stemplet og dermed påfører individerne en belastning, bliver også beskrevet i nedenstående citat.

”Altså det hjælper ikke noget når man skal ud at søge job og der så står man kommer herude fra, når man skriver sit efternavn eller adresse, så er der allerede en masse ting man skal overkomme der” (Svendsen, 2015)

Informanterne påpeger en direkte årsag mellem deres stigmatiserede boligområde og deres muligheder i resten af samfundet. De oplever at blive begrænset og diskrimineret på grund af stedet de bor. Når der både beskrives stigma i forhold til navn og adresse, viser dette os to ting.

For det første tydeliggør, at beboerne bliver udsat for territorial stigma. De bliver mødt med en stereotyp forestilling om, hvordan en beboer er, hvis individet er bosat i det pågældende boligområde. Stigmaet kommer ud fra et overfladisk indtryk af personen. I nogle tilfælde, som for eksempel en jobansøgning, vil individet have begrænsede muligheder for, at vise at individet ikke er, som stigmaet fremstiller det(Svendsen, 2015).

For det andet viser det ovenstående citat, at informanten udover at blive mødt med territorial stigma yderligere oplever tribal stigma. Dette ses, da informanten føler sig opfattet på en bestemt måde og bedømt på sit efternavn. Efternavnet er en indikator for, hvilken etnicitet individet har, og når individet føler sig bedømt ud fra dette, oplever det at blive udsat for stigma på grund af sin etnicitet eller race. Man kan her vælge at anskue det anderledes og se det som, at jeg-identitet adskiller sig fra den personlige og sociale identitet, fordi vi ikke kender årsagerne til, at jobansøgninger bliver til- og fravalgt. Vi kan kun konstatere, at den adspurgte har følelsen af, at det er fordi vedkommende bor, hvor vedkommende bor.

7. De unge føler at når de nævner hvor de bor, så bliver de kategoriseret som ikke integrerede, kriminelle, uden uddannelse osv. Vil du have den opfattelse hvis en person nævnte at de kom fra et udsat boligområde?

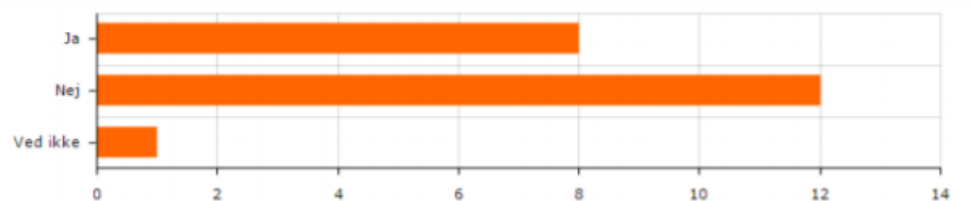
[.png](#) [.pdf](#) [.xls](#) [.csv](#)

Antal deltagere: 21

8 (38.1%): Ja

12 (57.1%): Nej

1 (4.8%): Ved ikke

(Svendsen, 2015)

Ud fra spørgeskemaet, kan man også se, at 38.1% ville svare ja til, at de ville opfatte personer der kommer som fra et udsat boligområde som ikke integrerede, kriminelle, uden uddannelse osv. Man kan ud fra dette antage, at der ud fra disse 21 respondenter, som har svaret på

spørgsmålet, er 8 som kategoriserer mennesker ud fra bopæl. Det kan derfor være en problematik, de unge oplever, når de beskriver deres belastning på grund af deres bopæl. Det skal dog påpeges, at det ikke er størstedelen, der i denne undersøgelse ville svare ja til spørgsmålet. Man kunne forestille sig, at hvis spørgsmålet havde været stillet en anelse anderledes, kunne en større mængde mennesker, genkende egne fordomme. Med dette menes, at spørgsmålet er fastlåst. Var der i stedet blevet spurgt 'har du nogle fordomme om unge der bor i et udsat boligområde?', kunne det have dækket nogle mindre karikerede fordomme. Det kan stadig ses, at ordet 'udsat boligområde' har territorialt stigma knyttet til sig. Det skal her tilføjes, at det kunne være interessant at udskifte begrebet 'udsat boligområde' med 'ghetto', da stigma kan knyttes til ord. Det kunne tænkes at dette ville influere udfaldet.

7.3 Opsamling

Vi har i de ovenstående afsnit undersøgt stigma i udsatte boligområder og kan se, at informanterne føler, at de bliver mødt med stigma. Der ses eksempler på, at informanterne oplever stigma fra deres omgivelser, når bopæl fortæller. Vi oplever, at der kan være forskellige forklaringer på, at stigma bliver påført disse individer, ved eksempelvis madvaner og hovedbeklædning. Beboerne mødes med en miskrediteret forestilling om deres evner og kundskaber, som påvirker deres hverdag, såsom i skolen og på arbejdet.

Ud fra denne del af analysen, ses konkrete eksempler på stigma af beboere i en ghetto. Dette understøtter tidligere teori om, at stigma kan forekomme på grund af bopæl og giver os en generaliserbar forståelse af den territorielle stigma ud fra det pågældende boligområde.

Ud fra forståelsen af stigma forekomme i ghettoen, undersøges herefter ghettolistens indflydelse på stigma.

7.3 Del 2 - Ghettolistens indflydelse på stigma

“Der er mange folk – også politikere – der karakteriserer os som samfundsnassere og kriminelle, der ikke kan finde ud af noget. Med en studenterhue føler jeg, at vi kan lukke munden på dem. Så det kan jeg kun opfordre andre til at få.”(Stenz, 2016)

I citatet herover fortæller en student til Politiken, hvordan han føler samfundet opfatter ham, på baggrund af hans bosættelse i ghettoen. Man ser her, at studenten føler sig miskrediteret, fordi han kommer fra ghettoen. Desuden fortæller han, hvordan han føler, at samfundet placerer ham i en boks, og at han bliver mødt med fordomme. Studenten bliver mødt med stigma på grund af, at han kommer fra en ghetto. Det tyder på, at begrebet ghetto, har en negativ indflydelse på den stigma, som vi ser i ghettoen i dag.

Vi har tidligere i projektet været inde på, at den fransk-amerikanske sociolog Loïc Wacquant, tager afstand fra begrebet ghetto, som beskrivelse af de udsatte boligområder vi har i Danmark.

»Jeg forstår ikke, at I udarbejder ghettolister i Danmark – [...]Det er ødelæggende for de 33 boligområder. For hvad sker der, når vi kalder et område for en ghetto? Beboere med job, de veluddannede og de med ressourcer flytter væk så snart, de kan komme til det. For hvem har lyst til at sige på arbejdet, til en jobsamtale eller på studiet, at man bor i en ghetto? På den måde straffer man de velfungerende beboere i de udsatte områder, og tilbage står de svageste, de syge og de kriminelle. Min opfordring til de danske politikere er derfor: Drop jeres syge ghettolister«.(Omar, 2013)

Herover understreger Wacquant, at begrebet ghetto har en stigmatiserende effekt på boligområderne. Der bliver påpeget, at ghettolisten i sig selv medfører stigma, idet den danner et billede af boligområderne fyldt med fordomme. Ghettolisten giver samfundet en opfattelse af, at alle ghettoer i Danmark har samme problemstillinger. Ghettolisten giver et billede af, at et helt område opfylder samme krav og skaber dermed territorialt stigma.

“Ordet ghetto er meget stigmatiserende og siger noget dårligt om afdelingens beboere, og det er de slet ikke. Det er en velfungerende afdeling. I Finlandsparken kalder de den for "den lykkelige ghetto". De er så glade for det boligområde, siger han.”(Jyllands-posten, 2017)

Der er et skel mellem den måde beboerne opfatter deres boligområde og den måde det omliggende samfund opfatter det på. At boligområdet bliver betegnet som en ghetto, skaber en generaliseret opfattelse hos folk der ikke kender til boligområdet. Der bliver sat lighedstegn mellem beboerne og de problematikker, man associerer med ordet ghetto. Der er en konflikt mellem beboernes jeg-identitet og den sociale identitet, de får i samspil med det

omliggende samfund. Den måde beboerne opfatter sig selv på, stemmer ikke overens med måden, samfundet opfatter dem på. De bliver miskrediteret i mødet med resten af samfundet. Samfundets opfattelse af boligområdernes sociale identitet, påvirkes af deres oplevelse af, at boligområderne adskiller sig negativt fra normen. Beboerne bliver lig deres boligområde og forstået ud fra dem. Boligområderne og deres beboere bliver ukritisk pålagt specifik social identitet af samfundet, der pålægger dem territorial stigma. Den territoriale stigma de oplever, er betegnelsen ghetto sammen med den udarbejdede ghettoliste med til at udløse.

“En dansk ’ghetto’ er imidlertid ikke en social og etnisk enhed. De boligområder, der i Danmark betegnes som ghettoer, har typisk 20-40 forskellige etniske minoriteter boende..”(Hansen, 2010)

Som citatet herover siger, bliver ordet ghetto misvisende i forhold til opfattelsen af boligområderne. Vi har tidligere i opgaven været inde på, at ghetto i sin oprindelse betyder en homogen enhed. Vi ser herover, at ordet pålægget boligområderne et stigma, selvom Danmarks ghettoer ikke har en ensartet beboersammensætning.

“Ordet er blevet ensbetydende med uro og ballade og beboere, der er en evig kilde hertil. Ghettoen ses ofte som en samlet og faretruende størrelse, der er i konflikt med danske normer og værdier. “(Hansen, 2010)

Ghetto som begreb giver en samfundsopfattelse af, at vi er tilbage til de oprindelige ghettoområder i Venedig, hvilket ikke er tilfældet i Danmark. Der ses her en stigma af ordet ghetto. Vi ser her, at beboerne i ghettoerne bliver udsat for stigma på grund af begrebet ghetto. Dette fører os videre til selve ghettolisten.

”Det listen bidrager med er primært at stigmatisere de her områder,” siger han. Stigmatiseringen af områderne sker ifølge Troels Schultz Larsen, fordi måden medierne og offentligheden taler om områderne systematisk bliver negativ på grund af listen. (Ellekrog, 2017)

Det ses her, at man går fra at udsætte beboerne for stigma på grund af et begreb, til at alle boligområderne bliver gjort til en samlet enhed. Listen bidrager til, at samfundet ikke kigger på de enkelte problematikker, som boligområderne kunne have, men man i stedet

kategorisere dem fælles. Kategorisering og den diskriminering der sker via dette, medfører at boligområderne bliver udsat for stigma.

7.5 Opsamling

Vi kan se, at der er en fejlforståelse af, hvad ghettoen i Danmark er. Ordet ghetto formår at udsætte beboerne for stigma og selve ghettolisten, bidrager til denne stigma, ved at udsætte boligområderne som helhed for stigma. Der gives et billede af, at hele boligområder rummer en type mennesker og problematikker.

Derudover kan vi se, at ordet ghetto og dermed ghettolisten, er med til at danne stigma. Vi har fået flere eksempler fra både beboer og eksperter, som understøtter problematikken i, at ghettoer bliver forbundet med negative egenskaber.

Beboerne i områderne på ghettolisten føler sig misopfattet af omverdenen, og vi kan derfor se en forskel på deres jeg-identitet og den sociale identitet samfundet giver dem.

8.1 Diskussion

Gennem den redegørende og analyserende del af projektet, kan der peges på, at der sker en forskydning af magt og ansvar med hensyn til løsning af problematikkerne i de udsatte boligområder på regeringens ghettoliste. Det forekommer ikke ligetil, hvordan ghettolisten konkret hjælper de udsatte boligområder og ses svært at forstå hvem der påtager ansvaret for problematikkerne. Igennem følgende afsnit vil der diskuteres hvorfor boligområderne fastholdes i problematikker skabt af stigma og om ghettolisten virker efter hensigten.

8.2 Del 1 - Den forsømte Ghetto

Ghettolisten er blandt andet skabt som en mulighed for, at tilgodese de boligområder der optræder på den. Det er som tidligere nævnt ikke ensbetydende med, at det er en realitet. De omtalte puljer er noget, boligområderne aktivt kan søge, og ikke noget der bliver givet til dem. Ghettolisten kan ses som forsøg fra regeringen side på, at nedbringe antallet af udsatte boligområder. Dette skal vel og mærke ske indenfor de økonomiske rammer kommunen allerede har til rådighed (Transport-, www.trm.dk, 2016). Derfor kan effekten af ghettolisten i forhold til de udsatte boligområder være diskutabel.

”Der findes allerede en lang række værktøjer i den eksisterende lovgivning, som vi kan gøre brug af, når vi sammen med kommunerne og boligselskaberne skal tage hånd om de udfordringer, de udsatte boligområder står overfor. Det gælder blandt andet puljemidler til en styrket koordinering i udsatte boligområder, uddannelses- og beskæftigelsesindsatser, samt et vedvarende fokus på at bekæmpe ungdomskriminalitet, udtaler transport- bygnings og boligminister Ole Birk Olesen (LA)”(Transport-, www.trm.dk, 2016)

Det formodes at regeringen og kommunerne efterstræber at komme de udsatte boligområders problematikker til livs. Det peger på en ansvarsforskydning i forhold til, hvor finansieringen af dette skal finde sted. Tidligere i projektet fremgik det, at kommunerne skal finansiere støtte til udsatte boligområder af eget budget. Nogle kommuner efterspørger økonomisk støtte fra staten, da de midler kommunerne har at gøre godt med, ikke er bundet op på det værktøj, ghettolisten, som regeringen har udarbejdet til dem. Derudover kan fordelingen ses som ulige, da den er fordelt over hele landet og ikke centreret hos de kommuner, der har flere udsatte boligområder på ghettolisten.

»Der er ingen grund til at smøre indsatsen jævnt ud over hele landet til provinsbyer, der har et enkelt område, der ryger ud og ind af listen, når vi ved, at problemerne med udsatte byområder er størst i de store byer,« (Munksgaard, 2013)

Der kan argumenteres for, at det er muligt at gøre ghettolisten mere brugbar for kommunerne og skabe en større effekt for de påvirkede boligområder, hvis der var bundet nogle konkrete økonomiske fordele op på det, at være placeret på listen. Ghattolistens nuværende positive effekt i samfundet kan være sværere at få øje på, end dens negative effekt. Dog skaber ghettolisten opmærksomhed og fokus på boligområderne, og tager på den måde en del af ansvaret. En egentlige løsningsorienteret effekt, forsvinder i forskydningen af magt og ansvar mellem kommuner og regering. I planhierarkiet glipper samspillet mellem udarbejdelsen af et værktøj, og dens mulige udførsel og succes. Regeringens forsøg på at tage ansvar for de udsatte boligområder, kan derfor kritiseres.

“Men lad være med at offentliggøre en liste over støtteberettigede områder med brask og bram som en ghettoliste – og drop regeringsgrundlagets intetsigende målsætninger om, at ghettolisten skal reduceres: Det er – når det kommer til stykket – ikke særlig relevant, om der

er et par områder, som flyttes fra 'lige over' en grænse for beboersammensætningen til 'lige under'."(Andersen, 2011)

Det bliver en del af samfundsdebatten, at udpege syndere og kaste ansvaret frem og tilbage mellem regering og kommuner. Denne type diskurs, er diskriminerende for de udsatte boligområder. De bliver set som en abnormal størrelse og får via dette pålagt stigma. I stedet kan regering og kommunerne tage deres del af ansvaret og fordele opgaver og finansiering mellem dem. Hvis udsatte boligområder i forskellige kommuner, trækkes ind i en ghettoliste og gøres til en national politisk problemstilling, må ansvaret også følge med. En udpegning af problematikker er ikke nok. Der skal tages et nationalt ansvar, i samspil med det kommunale og lokale, for at hjælpe med håndteringen af ghettoer som en samfundsmæssig problematik. Ghattolisten peger hovedsagligt på problematikker, hverken på eventuelle løsninger eller på som skal tage ansvaret på disse løsninger.

“Vores måder at diskutere og definere centrale samfundsmæssige problemstillinger har en indflydelse på, hvordan og med hvilke virkemidler vi søger at håndtere disse problemer”(Kapitel 18. Fra ghetto til forsømte boligområder, 2015: 430)

De udsatte boligområder forsøger også at tage ansvar og forbedre deres situation. De forsøger gennem aktiviteter i boligforeningerne, at styrke sammenholdet og give beboerne noget at tage sig til sammen. Nogle af beboerne ser ikke stærke problematikker for deres boligområde, men ønsker en ændring af tone i samfundsdebatten. Mange er glade for at bo i boligområderne og føler ikke, at den stereotype ghetto-forestilling passer på dem. De ønsker at få det omliggende samfundet til at forstå, at der er mange gode ting, ved at bo i områderne. årsager til at boligområderne fastholdes i stigma.

På den ene side ses der, en regering som aktivt forholder sig til en problematik, og på den måde tager hånd om problemet. På den anden side tyder det på, at der på forskellige samfundsniveauer ligger udfordringer for boligområderne, som bidrager til stigmaet.

8.3 Del 2 - Hvilket formål har ghettolisten - og virker den?

Vi har i forløbet med vores projekt arbejdet med betydningen af begrebet ghetto, vi har kigget på fordele og ulemper ved ghettolisten, vi har undersøgt stigma i boligområderne på ghettolisten og afslutningsvis har vi undersøgt betydningen af ghettolisten i forhold til stigma i boligområderne.

Vi har fået indblik i, at betydningen af en ghetto, skal ses i en samfundsmæssig kontekst, at begrebets betydning har skiftet sammen med samfundets udvikling, og at der i dagens Danmark er stigma forbundet med begrebet. Det efterlader os med følgende spørgsmål - Opfylder ghettolisten sit formål?

Dette er et spørgsmål, der ikke alene kan besvares ud fra vores projekt. Et konkret svar på dette, ville kræve en større og mere dybdegående undersøgelse af forholdene i ghettoer i Danmark. Dog kan vi komme med vores vurdering, ud fra den nye viden og den forståelse, vi har fået gennem projektet.

Hvis et boligområde er på ghettolisten, følger der en række muligheder med. Boligområder på ghettolisten er med i fordelingen af pengepuljer, som er tilegnet udsatte boligområder.

Derudover får kommunerne større indflydelse på, hvilke nye tilflyttere, der bosætter sig i de udsatte boligområder. De kan f.eks. fravælge tilflytning af flygtninge, kriminelle og mennesker på overførselsindkomst i ghettoområdet.

Sammenlignes kommunernes muligheder med regeringens kriterier for ghettolisten er der flere ting der går igen. Både flygtninge, kriminelle og mennesker på overførselsindkomst, er alle kategorier af mennesker som vi ser på regeringens kriterier for ghettolisten. Herunder ses en sammenligning af de mennesker kommunen kan fravælge, og den beboersammensætning som medfører et boligområde kommer på ghettolisten.

Flygtninge - indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande,

Kriminelle - dømt for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer

Mennesker på overførselsindkomst - uden tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelse

Ved at stoppe en tilflytning af disse mennesker til boligområder, stoppes en mulig forværring af problematikkerne. Det er paradoksalt, at de 'gevinster' kommunerne får, der giver boligområderne en mulighed for at komme af ghettolisten, ikke løser boligområdernes problemstillinger. Men i stedet 'kun' bidrager til at boligområderne ikke længere opfylder de formelle kriterier, for at være på ghettolisten.

Det er derfor muligt, at boligområderne kan havne på ghettolisten igen. Når kommunerne mister 'gevinsten' fra ghettolisten, hvor de kan styre, hvilke kategorier af mennesker der flytter til området, er det muligt at de beboere de før kunne fravælge, nu kan flytte ind i de udsatte boligområder. Herved fortsættes problematikkerne og boligområder der i kortere tid er kommet af ghettolisten, vil sandsynligvis igen komme på ghettolisten.

Vi har fået indblik i, at det udsætter beboerne og boligområdet for stigma at være på ghettolisten.

Det kan derfor på den ene side være positivt hvis et område ikke længere er på listen, da man der kan man forestille sig, at stigmaet formindskes. Dette burde give boligområderne bedre mulighed til at kunne udvikle sig positivt.

På den anden side kan boligområdernes placering på ghettolisten, ofte blive ændret på baggrund af få til- eller fraflyttere. Dette kan betyde, at problematikkerne ikke forsvinder, når et boligområde ikke længere er på ghettolisten. Beboere vil ikke mærke forskel ved, at der eksempelvis er 10 færre på overførselsindkomst i deres boligområde og dermed ikke mærke forskel på om boligområdet på ghettolisten eller ej.

Stigmaet vil sandsynligvis ikke forsvinde fra den ene dag til den anden, bare fordi et boligområde ikke længere er på en ghettoliste. Størstedelen af beboerne og nærsamfundet vil næppe mærke drastisk forandring i forhold til boligområdets problemstillinger.

Vi ser stigma forbundet med ordet ghetto. Er et boligområde én gang blevet døbt ghetto, er stigmaet pålagt boligområdet. Vi hører beboere fortælle om deres problematikker forbundet med at bo i en ghetto, og ser flere eksempler på territorielt stigma. Har man boligområder, der har problematikker, er det vigtigt at man som samfund er opmærksomme på det. Man kan undre sig over, om opmærksomheden og gennemsigtigheden af problematikkerne hæmmer beboerne og boligområderne mere end det gavner.

Bliver et boligområde stemplet som ghetto, har de ganske vist mulighed for, at bestemme lidt om hvem de nye tilflyttere bliver, og måske være heldige at få tildelt en pengepulje. Men samtidig har vi et boligområde, der bliver forbundet med en masse negative egenskaber. Disse egenskaber skaber hindringer for beboerne. De bliver mødt med modstand i samfundet og det kan eksempelvis hindre dem i at få et arbejde. Det giver individet ekstra udfordringer i samfundet. Man kan sige, at ghettolisten er en god mulighed for, at stoppe boligområdet som helhed i at få tilført yderligere problematikker, men den virker også som en hindring for beboerne.

Vi kan forstå, at ordet ghetto har et stigma vedhæftet. Dette betyder det ikke, at boligområder, uden en placering på ghettolisten, ikke kan være udsat for stigma. Stigma, kan forekomme af mange forskellige grunde, og behøver ikke være knyttet til et bestemt begreb eller betegnelse. Boligområder kan blive udsat for territorial stigma, uden at være kategoriseret som en ghetto. Stigma kan blive påført, når et individ eller et boligområde adskiller sig fra normen. Tager vi udgangspunkt i dette, er resultatet det samme, om et boligområde bliver kaldt for en ghetto eller ej. Så længe de adskiller sig fra normalen i nærsamfundet, kan de være potentielt miskrediterede.

Vendes der tilbage til det tidligere stillede spørgsmål; opfylder ghettolisten sit formål? Her kan der argumenteres for og imod.

På den ene side, den virker i det omfang kommunerne får en ekstra mulighed i og med, at de kan styre, hvem fremtidige tilflyttere er og de kan blive tildelt en pengepulje, som forhåbentlig kan give dem ekstra ressourcer til at mindske eller stoppe problemerne i ghettoerne. Ghettolisten virker i det omfang, at der kommer fokus på boligområderne, og politikere samt samfundet ved, hvilke områder i Danmark, der skal have ekstra omsorg. Desuden giver det borgere en mulighed for lettere at gennemskue, hvilke slags boligområde de flytter til.

På den anden side, den virker ikke, fordi den giver et generaliseret og stigmatiseret billede af, hvilke områder almene borgere flytter til. Den giver et falsk billede af, at politikere har fokus på og hjælper med afskaffelsen af problematikkerne, da boligområderne hverken er sikret økonomisk eller social støtte. Begrebet 'ghetto' stigmatiserer beboerne og boligområder, hvilket både hindrer individet i sin hverdag, mht. f.eks. uddannelse og arbejde, og hindrer boligområderne i at få ressourcer til at flytte til boligområderne.

9.1. Konklusion

Indledende i projektet, stillede vi os selv følgende spørgsmål; *Hvilken indflydelse har ghettolisten på stigma i danske ghettoer og hvorfor anvender man en ghettoliste?*

Vi har i dette projekt fået fastlagt, via interview med uge informanter fra udsatte boligområder, at der ses stigma. I et samspil af dette, og den viden vi gennem projektet har fået omkring stigma, kan vi konkludere at der ses stigma i danske ghettoer. Vi kan som følge af dette se, en disharmoni mellem beboernes (i ghettoen) selvopfattelse, og den måde resten af samfundet opfatter dem. Dette viser en tydelig forskel på beboernes jeg-identitet og deres sociale identitet på grund af stigma.

Vi kan konkludere, at informanterne føler stigma. Dertil ses en stor del værende påført af territorial stigma. Men der ses desuden stigma påført på tværs af race og etnicitet.

Vi kan konkludere, at der følger stigma med begrebet ghetto, og begrebet derfor har en negativ effekt for boligområderne. Dermed må dette betyde at ghettolisten, alene i sit navn, medfører stigma. Derudover medfører det den også stigma, fordi den kategoriserer boligområder og sætter lighedstegn mellem deres problematikker. Boligområderne på ghettolisten bliver i samfundet opfattet som en samlet enhed og giver derfor et unuanceret billede af boligområderne.

Vi kan konkludere, at ghettolisten øger opmærksomheden på områderne, og hjælper til at identificere boligområder der har brug for økonomisk støtte. Derudover giver det kommunerne mere indflydelse på tilflytningen af nye beboere. Alt dette er lavet som et værktøj til at hjælpe særligt udsatte boligområder.

Med den nye viden vi har fået, ser fordelene ved ghettolisten ikke ud til at virke efter hensigten. Problematikkerne lader ikke til at forsvinde og løsningerne virker ikke langsigtede. For at kunne konkludere om ghettolisten virker efter hensigt, kræves en mere dybdegående undersøgelse. Vores projekt konkludere kun, at stigma finder sted i ghettoen og at ghettolisten medfører stigma.

10. Perspektivering

Vi har i dette projekt konkluderet at begrebet ghetto er med til at skabe stigma i udsatte boligområder. Dette efterlader os med spørgsmålet om, hvordan man derefter kan nedsætte eller fjerne stigmaet af disse boligområder. Vi har igennem projektet lært, at ordvalg har betydning for, hvordan personer og områder opfattes. Der tilknyttes stigma til bestemte ord, selvom ordet i sin enkelthed ikke har til hensigt at skabe disse associationer. Men den nye viden og den mere nuancerede forståelse vi nu har af boligområderne, kan det forestilles, at stigmaet i boligområderne ville kunne mindskes, ved at kalde dem noget andet end ghetto. Vi er igennem forløbets videnssøgen, set forslag som 'forsømte boligområder' eller 'multietniske beboelsesområder'. Til videre arbejde, kunne det være interessant at undersøge virkningen af, at omdøbe boligområder til dette.

11 Litteraturliste

- Andersen, H. S. (29. 10 2011). *politiken.dk*. Hentet 15. 12 2017 fra [www.politiken.dk: http://politiken.dk/debat/analyse/art5440956/Regeringens-ghettoliste-er-meningsl%C3%B8s](http://politiken.dk/debat/analyse/art5440956/Regeringens-ghettoliste-er-meningsl%C3%B8s)
- Dohn, L. (10. 06 2013). *enhedslisten.dk*. Hentet 18. 12 2017 fra [www.org.enhedslisten.dk: https://org.enhedslisten.dk/artikel/drop-stigmatiserende-ghettolister-71501](https://org.enhedslisten.dk/artikel/drop-stigmatiserende-ghettolister-71501)
- Ellekrog, O. (30. 11 2017). *Fagbladetboligen.dk*. Hentet 15. 12 2017 fra [www.fagbladetboligen.dk: http://fagbladetboligen.dk/articlelibrary/2017/november/forskere-ghettolisten-stigmatiserer-og-tjener-intet-praktisk-formaal/](http://fagbladetboligen.dk/articlelibrary/2017/november/forskere-ghettolisten-stigmatiserer-og-tjener-intet-praktisk-formaal/)
- Goffman, E. (2016). *Stigma - Om avigernes sociale identitet* (2 udg.). Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Hansen, K. E. (06. 09 2010). *politiken.dk*. Hentet 15. 12 2017 fra [www.politiken.dk: http://politiken.dk/debat/kroniken/art5473579/Ghettoer-ndash-hvad-er-problemet](http://politiken.dk/debat/kroniken/art5473579/Ghettoer-ndash-hvad-er-problemet)
- Jensen, M. K. (08. 10 2013). *www.bt.dk*. Hentet 15. 12 2017 fra [www.bt.dk: https://www.bt.dk/danmark/ung-digter-i-ghettoerne-er-alle-kriminelle](https://www.bt.dk/danmark/ung-digter-i-ghettoerne-er-alle-kriminelle)

- Jyllands-posten. (12. 01 2017). *jyllands-posten.dk*. Hentet 15. 12 2017 fra [www.jyllands-posten.dk: https://jyllands-posten.dk/politik/ECE10074202/overblik-det-sker-for-omraader-paa-regeringens-ghettoliste/](https://www.jyllands-posten.dk/politik/ECE10074202/overblik-det-sker-for-omraader-paa-regeringens-ghettoliste/)
- Kapitel 18. Fra ghetto til forsømte boligområder. (2015). I T. S. Larsen, & B. Greve (Red.), *Grundbog i socialvidenskab - 5 Perspektiver*. Frederiksberg C: Nyt fra Samfundsvidenskabernew.
- Kapitel 20. Kontekstualiserede casestudier. (2016). I N. Thualagant, C. J. Kristensen, & M. A. Hussain (Red.), *Metoder i samfundsvidenskaberne*. Frederiksberg C: Samfundslitteratur.
- Larsen, T. S., Delica, K. N., & Andersen, J. (27. 06 2017). *www.altinget.dk*. Hentet 15. 12 2017 fra [www.altinget.dk: https://www.altinget.dk/by/artikel/158324-forskere-taenketank-forstaerker-fordomme-om-boligomraader](https://www.altinget.dk/by/artikel/158324-forskere-taenketank-forstaerker-fordomme-om-boligomraader)
- Ministeriet For By, B. o. (04. 10 2012). *www.trafikstyrelsen.dk*. Hentet 17. 12 2017 fra [www.trafikstyrelsen.dk: https://www.trafikstyrelsen.dk/~media/Dokumenter/10%20Bolig/Bolig/Almene%20boliger/Ghettoomr%C3%A5der/liste-over-saerligt-udsatte-boligomraader-okt-2010.pdf](https://www.trafikstyrelsen.dk/~media/Dokumenter/10%20Bolig/Bolig/Almene%20boliger/Ghettoomr%C3%A5der/liste-over-saerligt-udsatte-boligomraader-okt-2010.pdf)
- Munksgaard, P. G. (13. 05 2013). *b.dk*. Hentet 15. 12 2017 fra [www.b.dk: https://www.b.dk/politiko/frank-jensen-saa-helst-ghettoliste-uden-ethnicitet](https://www.b.dk/politiko/frank-jensen-saa-helst-ghettoliste-uden-ethnicitet)
- Nielsen, K. A. (01. 12 2017). *www.dr.dk*. Hentet 15. 12 2017 fra [www.dr.dk: https://www.dr.dk/nyheder/indland/boligselskaber-vil-af-med-ghettolisten-den-stigmatiserer-og-stempler-helt](https://www.dr.dk/nyheder/indland/boligselskaber-vil-af-med-ghettolisten-den-stigmatiserer-og-stempler-helt)
- Omar, T. (26. 05 2013). *politiken.dk*. Hentet 15. 12 2017 fra <http://politiken.dk/debat/debatindlaeg/art5538219/F%C3%B8rende-ghetto-forsker-%C2%BBDrop-nu-jeres-syge-ghettolister-Danmark%C2%AB: http://politiken.dk>
- Stenz, E. (29. 06 2016). *politiken.dk*. Hentet 15. 12 2017 fra <http://politiken.dk/indland/uddannelse/art5627790/Student-fra-ghetto-%C2%BBJeg-skilte-mig-ud%C2%AB>
- Svendsen, M. T. (08. 01 2015). *www.ucviden.dk*. Hentet 17. 12 2017 fra [www.ucviden.dk: https://www.ucviden.dk/student-portal/files/28879604/Bachelor_Unge_i_udsatte_boligomr_der_PE_40300_Mike_T_kker_Svendsen.pdf](https://www.ucviden.dk/student-portal/files/28879604/Bachelor_Unge_i_udsatte_boligomr_der_PE_40300_Mike_T_kker_Svendsen.pdf)

- Tortzen, C. G. (24. 08 2017). *denstoredanske.dk*. Hentet 15. 12 2017 fra www.denstoredanske.dk:
http://denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Sprog/Klassisk_filologi/Oldgr%C3%A6sk_sprog/stigma
- Transport-, B. o. (2016). *www.trm.dk*. Hentet 10. 11 2017 fra www.trm.dk:
<https://www.trm.dk/da/nyheder/2016/25-udsatte-boligomraader-paa-aarets-ghettoliste>
- Transport-, B. o. (01. 12 2017). *www.trm.dk*. Hentet 16. 12 2017 fra www.trm.dk:
<https://www.trm.dk/da/nyheder/2016/25-udsatte-boligomraader-paa-aarets-ghettoliste>
- Wacquant, L. (2013). *Byens Udstødte - En komparativ sociologi om avanceret marginalisering*. Nyt fra samfundsvidenskaberne.
- Weatheral, C. D., Boje-Kovac, B., & Egsgaard-Pederse, A. (11 2014). *www.kraksfondbyforskning.dk*. Hentet 16. 12 2017 fra [www.kraksfondbyforskning.dk](http://kraksfondbyforskning.dk):
http://kraksfondbyforskning.dk/wp-content/uploads/2016/10/S%C3%A6rligtUdsatte_opslag_web.pdf
- Weinholt, K., & Vangdrup, L. (21. 06 2017). *denstoredanske.dk*. Hentet 15. 12 2017 fra www.denstoredanske.dk:
http://denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Religion_og_mystik/J%C3%B8dedommen/ghetto
- Winther, B. (2016). *www.b.dk*. Hentet 15. 12 2017 fra [Berlingske](http://www.berlingske.dk):
<https://www.b.dk/nationalt/30-aars-indsats-mod-ghettoer-er-slaaet-fejl>

12. Bilag

Herunder ses en oversigt over bilag knyttet til projektet - Stigma i Ghettoen

Bilag 1 - Abstract

Bilag 2 - Resumé

Bilag 3 - Studieforløbsbeskrivelse

Bilag 4 - Listen over ghettoområder 1. December 2016

Bilag 5 - Liste over særlig udsatte boligområder December 2014

